

Mustafa Suphi 100 yaşında

M.SUPHİ (1883-1921)

Partimizin kurucusu Mustafa Suphi, 7 Şubat 1883'de doğdu. O, yaşamını daha çok genç yaşta halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşına adanmış. Büyük Ekim Sosyalist Devriminin ateşlerinde, Bolşevik Partisinin sıralarında celiikleşti. Komünist ülkelerin Anadolu toprağında kök salmasının temelini attı. Türkiye Komünist Partisi'ni kurdu.

Bundan 62 yıl önce, 28-29 Ocak 1921 gecesi, Suphi ve 14 yoldaşı ulusal kurtuluş savaşına katılmak üzere anayurda gelirken, Karadeniz'de alçakça öldürüldüler.

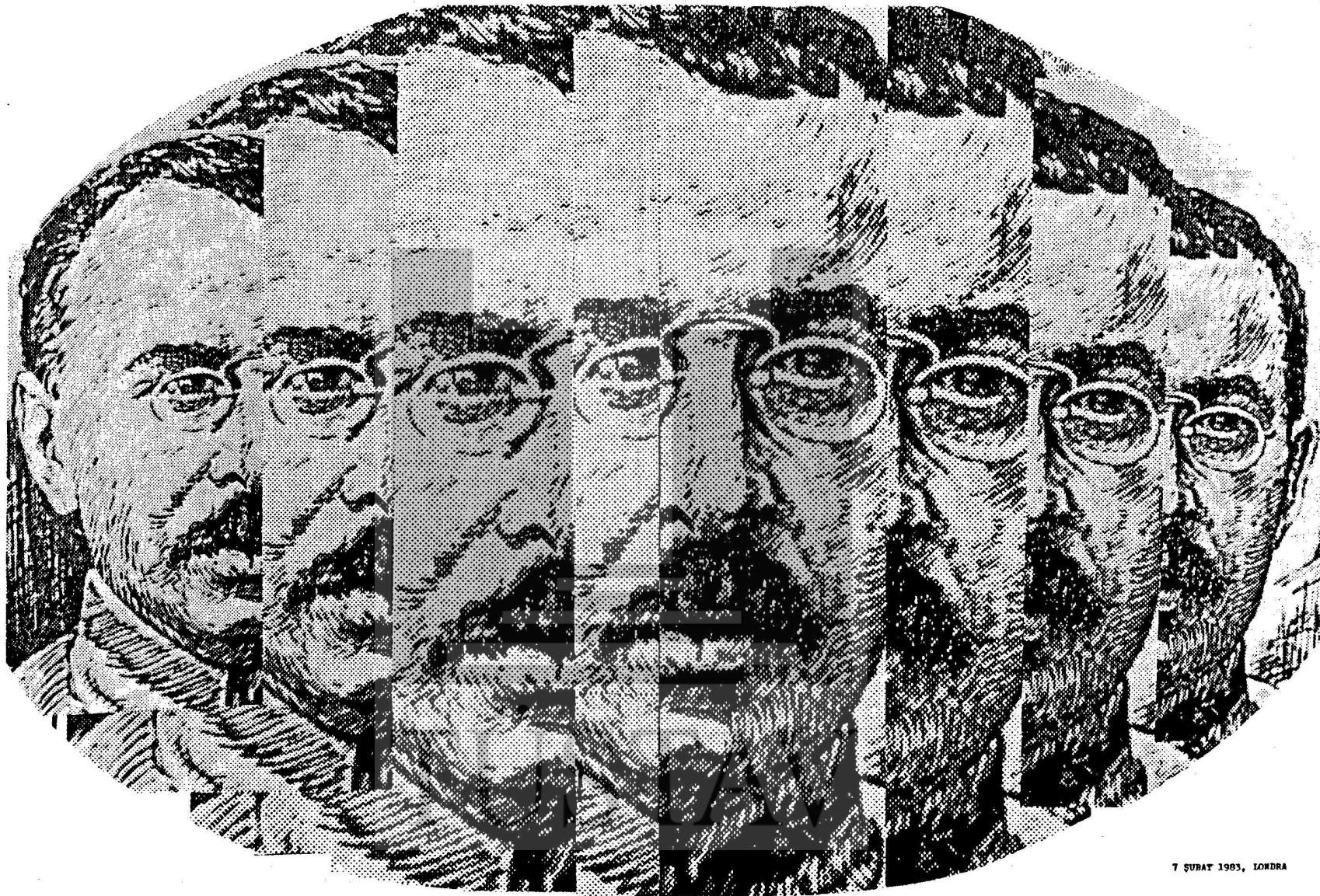
Gericiğin Suphi yoldaşın partisine saldırısı o günden bu yana aralıksız sürüyor. Komünistler TKP'nin kuruluş kongresinde Lenin'e çekilen telgraf-ta verdikleri sözü unutuyorlar:

"Komünistler, komünist Partisi, sosyal devrim yolunda üstün gelmek için en büyük özverilere hazırdır. İşçi sınıfının öncüsü savaştan partisi görevini onurla yerine getirecektir". Bilen yoldaşın TKP'nin 60.kuruluş yıldönümünde söylediği gibi, "TKP sözünün eridir". Parti örgütlerimiz, yoldaşlarımız bugün her türlü özveriyle göstererek bunu kanıtıyorlar.

Atılım, Suphi yoldaşın 100. doğum yıldönümünde partimizin kurucusunu onun savaşımını halkımıza daha iyi tanıtmak için tüm olanaklarını kullanacaktır.

MUSTAFA SUPHİ'NİN YAŞAM ÖYKÜSÜ

Mustafa Suphi 1883 yılında Giresun'da doğdu. Vali Ali Rıza Bey'in oğludur. Tahsilini Kudüs ve Şam'da tamamladı. Paris'te mütehasıslık yaptı. Tanin muhabirliği yaptı. 1908 İnkılâbından sonra İstanbul'a döndü. Servet-i Funun, Tanin ve Hak gazetelerinde yazılar yazdı. Ticaret-i Mektebi Aliyesinde malûmat-ı hukukiye, Mekteb-i Sultaniye'de de ilmi iktisat muâllimliği etmiştir. 1912 Yılında Türklerin inkişaf millîyesine hizmet maksadıyla mebusat, muâllimin ve muharirinden bazı arkadaşlarıyla milli meşrutîyet perver fırkasının tesisine teşebbüs etmiş, bu maksata hâdim olmak üzere Faham gazetesini çıkarmıştı. Yine 1912 yılında İstanbul Hariciye Nazırı Mahmut Şevket'in katli meselesinde düşmanları tarafından mütehhir edilerek fırsat düştükçe Rusya'ya gelmiştir. Birkaç ay sonra ilan edilen harbi umumîyeye Türkiye'nin iştiraki neticesi olarak 1914 yılında Çar Hükûmeti tarafından tutulup Kaluga (Moskova yakınında) vilayetine sürgün edilmiştir. Almanların Lehistan'da ilerlemeleri neticesiyle Türk esirleriyle beraber Kaluga vilayetinden Ural vilayetine tahit edilen Mustafa Suphi, orada da içtimai maksatla aç ve çıplak her türlü muaveneti maddîyeden mahrum Türk amele ve köylü esirlerini teşkilatlandırmaya çalışıyordu. Ekim İnkılâbından sonra

7 SURAT 1983, LONDRA

Moskova'ya gelen Suphi yoldaş, bir taraftan Merkezi Rusya Komünist Bolşevik Fırkasıyla temas, diğer taraftan da Tatar, Başkirt inkılâpçılarıyla teyyid ve teşrik meşayi ederek Türkiye köylü ve amelesinin hakiki tercumanı hali olmak üzere YENİ DÜNYA adı altında ilk Türk komünist gazetesinin neşri ve beynelmilel teşvikat şubelerini açmıştır. Suphi yoldaş Türkiye sosyalistlerinin birinci kongresini açmış ve Türkiye Komünist Fırkasını vucuda getiren Türk komünistleri tarafından Üçüncü Beynelmilel Birinci Kongresine intikap edilmişti. Bundan sonra Türk komünistleri teşkilatının Türkiye'ye yaygın olunmasını temin emeliyle gazete ve muvakkat merkezle Kırım'a hareket edip orada işe başlamıştı. Bunun içindir ki birkaç aylık Kırım'daki faaliyet ve teşkilatın neticesi, İngiliz ve Fransa donanmalarının tehdidi ve Denikin'in hücumu üzerine Kırım'ı terkle Odesa'ya geçmeli olmuştur.

O zaman şimdiki Moskova Ajansının (yani 1923) Goreiv'den aldığı malumata göre M. Suphi'nin Kırım'da İngilizler tarafından esir ve idam edildiği gazetelerde ilan edilmiş, bu haberin bilahare yalan olduğu tahkik etmiş idi. Suphi yoldaş Türkistan Beynelmilel Şark Şurasını tesis eylemiş ve şark cephesi kumandanlığı nezdinde Türk kızıl askerlerinden bir fırka teşkil edebilmişti. 1920 yılında Azerbaycan'daki inkılâp dolayısıyla işlerini Baku'ya götürerek Baku komitesi nezdinde bir Türk Komünist Şubesi açmış ve siyasi bir mektepte yüze yakın genç Türk komünistlerini yetiştirmişti.

1920, 10-16 Eylül ayında Baku Birinci ve Umumi Türk Komünist Fırkasının kongresini açmış ve tanzim ettiği Türkiye Komünist Fırkası Program ve Nizamnamesinin layihelerini kabul ettirmişti. 1921 yılı Kanunvevelinde TKF Heyet-i Merkeziyesi uzvelerinden Ethem Nejat, Hilmioglu, İsmail Hakkı ve başka yirmiye yakın arkadaşlarıyla Anadoluya hareket eylemişti.

Trabzon'a varmadan, Suphi gerek şahsi ve gerek siyasi mearisleri aleyhinde büyük miğyasta teblihatta bulunuyor ve efkar-ı umumiyeyi milliyeyi de aynı maksatla hazırlıyorlardı. İşte Suphi arkadaşlarıyla Trabzon'a çıktığı gün şehire girmelerinin kadagan (tehlike) olduğu ihbar edilmiş ve evvelce hazır edilen moturlara hükümet memurlarıyla şehir burjuaziyesinin tehris ve tehkirleri (tehdit ve zor) altında bindirilerek denize gönderilmişler ve 14 arkadaşıyla yoldaşımız Mustafa Suphi bundan iki yıl kabak (önce) yani 1921, 28-29 Kanunusaniinde gece süngü ve kurşunlarla öldürülerek denize bırakılmıştır.

BAKU "Kızıl Şark" DERGİSİ, SAYI 2-3 OCAK 1923